

Nr 162.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om de erkända sjukkassornas övertagande av kostnaderna för tandvården.

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr A. Spångberg m. fl. väckt motion (II: 8) har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt låta utreda och för riksdagen fram lägga förslag om i vilken omfattning och under vilka villkor kostnaderna för tandvården må övertagas av de erkända sjukkassorna.

Motionärerna framhålla, att med hänsyn till den betydelse en god tandvård har för ett gott hälsotillstånd och för förebyggande av sjukdomar tandvården bör jämföras med andra sjukvårdsfrågor. Då den obligatoriska sjukförsäkringen nu blivit aktuell, vore det enligt motionärernas uppfattning lämpligast att tandvården inginge i den allmänna sjukförsäkringen. I fråga om vad i övrigt anförts till stöd för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

De erkända sjukkassorna ersätta tandvård endast om den utföres av läkare och föranletts av sjukdom i tänderna eller deras omgivningar.

Socialvårdskommittén har i det betänkande, vari kommittén framlagt förslag angående lag om allmän sjukförsäkring (S. O. U. 1944: 15) ansett det böra i samband med genomförande av en ny lagstiftning prövas, om man bör utsträcka kassornas ersättningsskyldighet att gälla jämväl, då vården meddelas av legitimerad tandläkare. I detta ämne har kommittén anför följande.

Vid sagda prövning bör givetvis hänsyn tagas till den folktandvård, som nu befinner sig under uppbyggnad här i landet. Därvid måste först göras klart, att den tänkta folktandvårdsorganisationen icke avser att tillhandahålla tandvård gratis utan endast att garantera tandvård till visst i taxa fixerat pris, därvid dock beträffande barntandvården gälla särskilda regler. Tandvårdsorganisationen blir sålunda på tandvårdens område i princip en motsvarighet till provinsialläkarorganisationen och de allmänna sjukhusen å sjukvårdens område. Den tänkta tandvårdsorganisationen kompletteras emellertid med bestämmelser om statsbidrag, därest kommun anslår medel till lindring i obemedlades eller mindre bemedlades tandvårdskostnader. Måhända kan dock icke förväntas att sådan lindring kommer till stånd

annat än inom vissa kommuner. Av det sagda framgår att folktandvården ingalunda undanröjer behovet av försäkringsskydd även med avseende å tandvården. Det torde emellertid icke vara välbetänkt att, innan folktandvården utbyggs och närmare erfarenheter i samband därmed vunnits, tillskapa ett sådant försäkringsskydd, i varje fall icke något obligatoriskt sådant. Därtill kommer att, om tandvård genom tandläkare infördes såsom förmån från sjukförsäkringen, försäkringskostnaderna säkerligen skulle komma att avsevärt ökas. Beräkningar angående den merkostnad, som skulle föranledas av införandet av ersättning för sådan tandvård såsom försäkringsprestation, ha icke verkställts inom kommittén. Tydligt är också att alla beräkningar i detta avseende måste bli högst otillförlitliga, innan folktandvården blivit fullt utbyggd och någon tids erfarenhet av densamma vunnits. Det har vidare icke ansetts lämpligt att, bortsett från kostnadssynpunkten, belasta sjukkassorna med en sådan ny arbetsuppgift i samband med införandet av den obligatoriska försäkringen. Kommittén har på de anförda skälen funnit sig nödsakad avstå från att låta försäkringen även omfatta tandvård, som meddelas av tandläkare.

Såsom framgår av det ovan sagda, får erkänd sjukkassa utgiva ersättning för tandutdragning allenast, då utdragning verkställs av legitimerad läkare, men ej, då den verkställs av tandläkare. I detta avseende kunna de nuvarande bestämmelserna synas orimliga. Givetvis kan tänkas att tandutdragning verkställd av tandläkare kunde ersättas, om utdragningen anbefallits av läkare. Detta skulle emellertid medföra dubbla kostnader, vilket knappast synes motiverat, då fråga är om en så relativt enkel åtgärd. Vidare kan det anses strida mot tandvårdens hela princip att ersätta utdragning av tänder men icke lagning av dem. Frågan huruvida viss tand bör utdragas sammanhänger med vården av patientens övriga tänder. En tandutdragning utgör sålunda ofta endast en detalj i saneringen av tänderna.

Kommittén har med hänsyn till vad nu anförts kommit till den slutsatsen, att de nuvarande principerna för ersättning av tandvård äro grundade på goda skäl, även om de vid flyktigt påseende kunna förefalla otillfredsställande, och har därför icke funnit anledning föreslå ändring i fråga om vad nu gäller i detta avseende.

I yttrande den 30 september 1944 över betänkandet har *medicinalstyrelsen* i här ifrågavarande ämne anfört följande.

I motsats till socialvårdskommittén finner medicinalstyrelsen, att de nuvarande reglerna för ersättning av tandvård måste även vid en närmare granskning betecknas såsom otillfredsställande. Styrelsen anser, att tandvård i princip bör lika väl som egentlig sjukvård ingå som en gren inom den obligatoriska sjukförsäkringen. Frågan om nämnda försäkrings relation till tandvården måste dock enligt styrelsens uppfattning lösas under speciellt hänsynstagande till den allmänna folktandvårdens utbyggnadsproblem, däri inbegripet frågan om erforderlig tillgång till tandläkare. Styrelsen har under innevarande år i olika sammanhang hos Kungl. Maj:t hemställt om företagande av en på hittills vunna erfarenheter grundad allmän översyn av gällande bestämmelser rörande folktandvården. Spörsmålet om tandvård som en inom den allmänna sjukförsäkringen fallande obligatorisk försäkringsgren, avseende samtliga medborgare från och med det kalenderår, under vilket de uppnå 16 levnadsår, synes lämpligen böra bli föremål för närmare övervägande vid denna översyn. Härvid bör särskilt undersökas

vilka årgångar, som böra få utgifter för tandvård till en del ersatta av sjukförsäkringen. Visserligen borde ifrågavarande tandvård helst sträcka sig åtminstone fram till 30-årsåldern — den ålder i vilken enligt vad erfarenheten visat kariesfrekvensen i allmänhet sjunker — men eftersom den årliga kostnaden för en obligatorisk tandvårdsförsäkring kan förväntas komma att uppgå till mycket stora belopp, torde måhända denna ifrågasatta del av sjukförsäkringen till att börja med kunna begränsas till att avse exempelvis allenast dem i åldrarna 16—20 år, som undergått fullständig munsanering. Då rätten att erhålla tandvård mot de i 5 § 3 mom. kungörelsen den 3 juni 1938 angående statsbidrag till folktandvård stadgade låga årsavgifterna upphör i och med utgången av det kalenderår, varunder patient fyller 15 år, framstår det nämligen, icke minst med hänsyn till mödrahjälpssbidragen till tandvård och militärtandvården, såsom ett viktigt problem inom folktandvården, huru man skall kunna åstadkomma ett ökat deltagande i tandvården av just ungdom i dessa åldrar.

Utskottet. För egen del vill utskottet framhålla önskvärdheten av att ett försäkringsskydd åstadkommes även för tandvårdskostnader. Socialvårdskommittén har vid framläggande av förslag till lag om allmän sjukförsäkring emellertid icke föreslagit ändring i detta hänseende av nu gällande bestämmelser. Därvid har kommittén huvudsakligen hänvisat till att folktandvården ännu vore under utbyggnad. Å andra sidan har medicinalstyrelsen ansett, att spørgsmålet om tandvård som en inom den allmänna sjukförsäkringen fallande obligatorisk försäkringsgren bör bli föremål för närmare överbä- gande vid den översyn av gällande bestämmelser rörande folktandvården, varom styrelsen hemställt.

Då frågan om utredning av det i motionen angivna ämnet på grund av medicinalstyrelsens förenämnda yttrande är beroende av Kungl. Maj:ts prövning, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka ställningstagande från riksdagens sida i frågan om en dylik utredning nu bör komma till stånd.

Utskottet får alltså hemställa,

att motionen II: 8 ej må till någon riksdagens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 29 maj 1945.

På statsutskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

Närvarande: se under utlåtandet nr 159.